श्री शत्रुंजय - मुक्ति सम्यग्ज्ञान अभ्यासक्रम

शत्रुंजय अेकेडमी श्री पद्मप्रभस्वामी जैन मंदिर, स्टेशन रोड, चालिसगाँव - ४२४१०१

सा विद्या या विमुक्तये — सम्यग्ज्ञान अभ्यासक्रम

सम्यग्ज्ञान विशारद

तृतीय वर्ष - अभ्यासक्रम 5

अभ्यासक्रम क्रं. :

◆◆◆ अभ्यासक्रम जवाब पत्र ◆◆◆

Gujrathi Answersheet

ऐनरोलमेन्ट नंबर

(5)

शहर 2021-22

विद्यार्थी का नाम

प्रश्न-१ रिक्त स्थान

(१)	શ્રમણસંઘ
(२)	આગમ
(३)	અજ્ઞાન
(४)	શાસનદેવી
(५)	ઉત્કૃષ્ટ
(६)	શાંતિનાથ
(७)	સૂક્ષ્મ લોભ
(८)	ઉપદેશ
(९)	એકેન્દ્રિયથી
(१०)	સુખપાલ
(११)	ચતુર્ગતિમય
(१२)	સોમચંદ્ર
(१३)	આઠમા
(१४)	દર્શન
(१५)	ભૂમંડલ
(१६)	યોગ
(१७)	અચલગચ્છ
(१८)	વિદ્યાસિદ્ધ
(१९)	વિનય
(२०)	મૃત્યુ

प्रश्न-२ एक ही शब्द में

(१)	જેસંગ
(२)	ઉપશમશ્રેણી
(३)	ભૂ
(४)	વડગચ્છ
(५)	પગનો
(६)	જ્ઞાન
(७)	ગૌડદેશ
(८)	ક્રિયા
(९)	સવાર્થસિદ્ધ
(१०)	સ્થાવર
(११)	બૃહદ્શાંતિ
(१२)	વિરતિ
(१३)	રાજહંસ
(१४)	આર્યરક્ષિત
(१५)	મિશ્રદૃષ્ટિ

प्रश्न-३ शब्दार्थ

(१)	મનુષ્યો
(२)	આનંદ
(३)	ગર્ભજ
(४)	બીજ
(५)	રાજહંસ
(६)	દેવેન્દ્ર
(७)	વિકલેન્દ્રિય
(८)	કહ્યા છે
(९)	બે વાર
(१०)	કાળ કરે
(११)	ત્રણ
(१२)	ઇન્દ્ર
(१३)	નગર
(१४)	મોક્ષ
(१५)	રાજાઓ
(१६)	સૂર્ય
(१७)	સોળ
(१८)	ઇચ્છેલુ
(१९)	નીચે
(२०)	બે દૃષ્ટિ

प्रश्न-४ जोडियाँ लगाओ

(१)	6	(६)	10
(२)	1	(७)	2
(३)	9	(८)	4
(४)	8	(९)	5
(५)	3	(१०)	૭

प्रश्न-५ संख्या में जवाब

(१)	12
(२)	4
(३)	6
(४)	4
(५)	4
(६)	8
(७)	2
(८)	8
(९)	7,25,000
(१०)	5

	प्रश्न-६ ✓ या ×		प्रश्न-७ यह वाक्य किस पृष्ठ पर
(१)	×	(१)	23
(२)	✓	(२)	8
(३)	×	(३)	4
(४)	×	(४)	14
(५)	✓	(५)	7
(६)	×	(६)	12
(७)	×	(७)	13
(८)	✓	(८)	20
(९)	×	(९)	24
(१०)	×	(१०)	12

प्रश्न-१ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-२ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-३ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-४ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-५ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-६ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-७ मिले हुए गुण	+	प्रश्न-८ मिले हुए गुण	=	कुल गुण

रीमार्क ______________________ जांचनेवाले की सही ______________________

પ્રશ્ન - ૮

૧. ઉપશમ શ્રેણી: આઠમા ગુણસ્થાનથી સાધક મોક્ષમાર્ગ તરફ આગળ વધે ત્યારે બે પ્રકારના માર્ગ છે. એક માર્ગમાં સાધક ઉપશમ સમ્યક્ત્વથી મોહનીયાદિ કર્મોને દબાવતો-ઉપશમાવતો જાય છે એ માર્ગ ઉપશમ શ્રેણી. પૂર્વગત શ્રુતજ્ઞાનને ધારણ કરનાર, અતિચાર રહિત ચારિત્રનું પાલન કરનાર, પ્રથમના ત્રણ સંઘયણમાંથી કોઈ સંઘયણયુક્ત એવા સાધુ ઉપશમ શ્રેણી પર આરૂઢ થઈ શકે છે. આ સાધક અપૂર્વાદિ ૩ ગુણસ્થાનમાંથી એકએક ગુણસ્થાને જાય છે. જીવ સંસાર પરિભ્રમણ કરતા વધુમાં વધુ ચાર વખત અને ભવમાં ઉત્કૃષ્ટથી બે વાર આ શ્રેણી ચડે છે.

૨. જ્ઞાન અને ક્રિયા દ્વારા મોક્ષ: જ્ઞાનક્રિયાભ્યાં મોક્ષ: દ્વારા જ્ઞાનનો અર્થ આત્મસ્વરૂપ સન્મુખ જ્ઞાન-દર્શન રૂપ ઉપયોગનું પ્રવર્તન. ક્રિયાનો અર્થ આત્મસ્વરૂપ સન્મુખ વીર્યની પ્રવૃત્તિ. અજ્ઞાન દશામાં રહેલો જીવ કષાયાદિ અશુદ્ધ ક્રિયાની પ્રવૃત્તિથી સંસારચક્રના પરિભ્રમણને પ્રાપ્ત કરે છે પણ એ જીવ અજ્ઞાન દશાનો નાશ કરીને જ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરે તો સંવર અને નિર્જરા યુક્ત વિશુદ્ધ સત્ક્રિયા દ્વારા આ અનર્ગલ સંસારનો નાશ કરી શકે છે. ક્રિયા વિના જ્ઞાન નકામું છે અને જ્ઞાન વિનાની ક્રિયા પણ અધૂરી છે.

૩. ગોદુહકુમાર (આર્યરક્ષિતસૂરી) નું બચપણ: તેજસ્વી, ચકોર અને હોશિયાર ગોદુહકુમાર માતા પાસેથી જ્ઞાન અને સંસ્કાર પામતા પાંચ વરસના થયા ત્યારે જયસિંહસૂરિને મળ્યા. બાળક અવસ્થામાં દોડીને ગુરૂના આસન ઉપર બેસી ગયા. આ બાળક આગળ જઈને જિનશાસનમાં ભુલાયેલા ત્યાગ-વૈરાગ્યના ધર્મનો ઉદ્યોત કરશે, જૈન ધર્મમાં પ્રવેશેલા શિથિલાચારને દૂર કરશે એ વિચારીથી પ્રોત્સાહિત માતાપિતાએ બાળકને વિદાય આપી. વિ.સં. ૧૧૪૨ માં ગુરૂએ દીક્ષા આપી વિજય નામ આપ્યું. આગમ અને દશવૈકાલિક સૂત્રનો અભ્યાસ કર્યો.

૪. દ્રષ્ટિ: દ્રષ્ટિ એટલે પદાર્થને સમજવામાં અને સ્વીકારવામાં આપણી માન્યતા આપતું વલણ. દ્રષ્ટિ ૩ પ્રકારની છે: મિથ્યાદ્રષ્ટિ, સમ્યગ્દ્રષ્ટિ અને મિશ્રદ્રષ્ટિ. પરમાત્માના વચનો ઉપર શ્રદ્ધા ન આવે તે મિથ્યાદ્રષ્ટિ. પરમાત્માના વચનો પર સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા તે સમ્યગ્દ્રષ્ટિ અને પરમાત્માના વચનોમાં શ્રદ્ધા પણ ન હોય અને અશ્રદ્ધા પણ ન હોય તે મિશ્રદ્રષ્ટિ. સ્થાવર એટલે એકેન્દ્રિય જીવને એક જ મિથ્યાદ્રષ્ટિ હોય છે. વિકલેન્દ્રિયને મિથ્યાદ્રષ્ટિ અને સમ્યગ્દ્રષ્ટિ બે હોય છે અને અન્ય બધા જીવોને ત્રણ દ્રષ્ટિ હોય છે.

૫. સોમચંદ્ર મુનિના શ્રુતદેવીની સાધના: સોમચંદ્ર મુનિ કાશ્મીર જઈ, શ્રુતદેવીની સાધના કરવાનો સંકલ્પ કર્યો. ગુરૂ ભગવંત પાસે આજ્ઞા લીધી. અને એક સંઘાટક સાથે લઈ ખંભાતથી પ્રથમ વિહારમાં જ ઉજ્જયંતાવતાર નામના જિનાલયમાં પ્રભુ નેમિનાથજી ભગવંતની પ્રતિમા સામે રાતના અખંડ છ કલાકના સરસ્વતીના ધ્યાન માત્રથી દેવી પ્રસન્ન થઈ ગયા. સિદ્ધ સારસ્વત થવાનું વરદાન આપ્યું અને રાજ-મહારાજને પ્રતિબોધવાની શક્તિ અર્પણ કરી.